

M4 - Finansuokite savo startuolį. Investicijų grąža ir SROI. Rinkos nesėkmės ir institucijos: Žaidimo taisyklių keitimas

Kurso aprašymas:

Šis kursas skirtas suteikti pradedančioms verslininkėms ir startuolių įkūrėjoms išsamų supratimą apie finansus, daugiausia dėmesio skiriant investicijų grąžos (ROI) ir socialinės investicijų grąžos (SROI) optimizavimui. Dalyviai įgis žinių apie pagrindines finansines sąvokas, metodus ir strategijas, kurios yra būtinos valdant startuolio finansinius aspektus. Be to, kurso metu bus nagrinėjamas rinkos nepakankamumo poveikis ir institucijų vaidmuo formuojant verslo aplinką.

Kurso tikslai:

- I. Gerai išmanyti finansines sąvokas, įskaitant ROI, SROI, pelningumą, pinigų srautus ir finansines ataskaitas.
- II. Išmokti analizuoti ir interpretuoti finansinius duomenis, kad galėtumėte priimti pagrįstus verslo sprendimus.
- III. Išnagrinėkite įvairius finansavimo šaltinius ir strategijas, kaip finansuoti pradedančiąją įmonę.
- IV. Suprasti socialinio poveikio sąvoką ir jo vertinimą taikant SROI analizę.
- V. Išnagrinėti rinkos trūkumus ir jų poveikį pradedančiosioms įmonėms.
- VI. Sužinokite apie institucijų vaidmenį formuojant verslo žaidimo taisykles.

Turinys

1. Finansų, verslo finansavimo ir socialinio poveikio investicijų (SPI) sąvokos ir pagrindai	3
1.1 Ką reiškia finansai?	3
1.2 Kas yra finansavimas?	3
2. Finansų supratimas: kaip parengti finansinę ataskaitą	3
2.1 Kodėl verslo savininkai turi žinoti ir suprasti finansus?	3
2.2 Kas yra finansinė ataskaita?	4
3. Finansų valdymas	7
3.1 Kas yra finansų valdymas?	7
4. Socialinis verslumas	8
4.1 Kas yra socialinio verslo įmonė?	8
4.2 Socialinio verslo įmonių pavyzdžiai	9
5. Socialinio poveikio investicijos (SIP)	9
5.1 Apibrėžimas	9
5.2 Socialinio poveikio investicijų iššūkiai	10
6. Investicijų grąža (ROI) ir socialinė investicijų grąža (SROI)	10
6.1 Kas yra investicijų grąža?	10
6.2 Kas yra SROI?	10
6.2.1 Kaip apskaičiuoti investicijų socialinę naudą?	11
6.2.2 Koks yra SROI naudingumas?	13
6.2.3 Kokie yra SROI apribojimai?	13
7. Startuolio finansavimas Europoje	13
7.1 Skirtingos ES finansavimo formos	14
7.2 Aktyvios programos:	14
7.3 Dviejų rūšių finansavimas ES	14
7.4 Įvairūs finansavimo gavimo būdai:	15
Nuorodos	16

1. Finansų, verslo finansavimo ir socialinio poveikio investicijų (SPI) sąvokos ir pagrindai

1.1 Ką reiškia finansai?

Finansų apibrėžimas:

1. Lėšų arba kapitalo pritraukimo procesas bet kokioms išlaidoms.
2. (Pinigų pasiūlos valdymas).

Verslo finansavimo apibrėžtis: finansavimas, kurio verslui reikia komerciniais tikslais. Tai pinigai, kurių verslo savininkams reikia verslui pradėti, vykdyti ar plėsti. Finansai yra bet kokio verslo pagrindas. Be stiprių finansų beveik neįmanoma pasiekti sėkmės.

1.2 Kas yra finansavimas?

Finansavimo apibrėžimas:

1. Pinigai, reikalingi tam tikram dalykui atlikti, arba pinigų gavimo būdas.
2. Prašymas bet kuriai finansų įstaigai (bankui, kredito unijai, finansų bendrovei) ar kitam asmeniui paskolinti pinigų, kuriuos žadate grąžinti kada nors ateityje. Kitaip tariant, kai perkate automobilį, jei neturite visų grynųjų pinigų jam įsigyti, pardavėjas ieškos banko, kuris jums jį finansuotų.

Pavyzdžiai:

- Kūrėjas negalėjo gauti viso projekto finansavimo.
- Finansavimą suteikė jo tėvas, kuris patarė, kaip vadovauti naujai įmonei.
- Jis bando gauti banko finansavimą.

2. Finansų supratimas: kaip parengti finansinę ataskaitą

2.1 Kodėl verslo savininkai turi žinoti ir suprasti finansus?

Suprasdami finansines ataskaitas galėsite priimti geresnius sprendimus. Jei nežinote, kaip sekasi jūsų verslui, negalite priimti pagrįstų sprendimų. Būdami smulkiojo verslo savininkai, pradėsite imtis valdymo veiksmų, kad viskas vyktų. Sėkmingai valdyti įmonę nėra taip sunku, kaip kai kurie žmonės tai įsivaizduoja. Suprasti savo skaičius yra pirmasis žingsnis siekiant supaprastinti šį procesą.

2.2 Kas yra finansinė ataskaita?

Finansinės ataskaitos - tai ataskaitos, kuriose paaiškinami įmonės tam tikro laikotarpio finansiniai rezultatai ir pelningumas. Ją sudaro 3 elementai:

a. **Balansas:** Balansas: balansas rodo turtą (viską, ką įmonė turi), įsipareigojimus* (viską, ką įmonė skolinga) ir savininko turimą nuosavą kapitalą** (tai, kas lieka atėmus įmonės įsipareigojimus iš jos turto) jūsų įmonei tam tikru metu.

* Trumpalaikiai įsipareigojimai: Trumpalaikiai įsipareigojimai, kurie turi būti sumokėti per metus (paskolos, darbo užmokestis, kredito linijos ir kt.).

** Ilgalaikiai įsipareigojimai: Ilgalaikiai įsipareigojimai: gali būti sumokėti per ilgesnį laikotarpį (didesnės paskolos, atidėtas pelno mokestis).

Jis svarbus, nes nurodo apytikslę verslo vertę grynaisiais pinigais. Partneriai ją gali naudoti vertindami atsargas, o skolintojai į ją žiūri, kad įvertintų užstatą ir riziką, tai turi įtakos jūsų tikimybei gauti finansavimą verslui.

** Nuosavybė: Dar vadinama *akcininkų* nuosavybe. Pinigų suma, kuri būtų gražinta bendrovės akcininkams, jei likvidavimo atveju būtų likviduotas visas turtas ir padengtos visos bendrovės skolos. Nuosavas kapitalas suteikia teisę pretenduoti į įmonės pinigų srautus ir turtą bei kontroliuoti valdymą.

Balansas. Kaip tai daroma?

Tai atliekama iš viso turto atimant visus įsipareigojimus ir apskaičiuojant *savininko nuosavą kapitalą* (įmonių atveju) arba tiesiog *grynąją vertę*.

Balanso pavyzdys:

Balance Sheet			
As of December 31, 2016 (000s)			
Assets		Liabilities	
Cash	481	Accounts Payable	625
Marketable Securities	1,345	Current Portion L-T Debt	1,021
Accounts Receivable	1,677	Taxes Payable	36
Inventory	2,936	Accrued Expenses	157
Prepaid Expenses	172	Total Current Liabilities	1,839
Other Current Assets	58	Long-term Debt	2,332
Total Current Assets	6,670	Total Liabilities	4,171
Gross Value of Property, Plant & Equipment	2,019	Owner's Equity	
Accumulated Depreciation	(654)	Common Stock and Paid-in Cap	194
Net Property, Plant, Equipment	1,355	Retained Earnings	4,039
Note Receivable	249	Total Shareholders' Equity	4,203
Total Assets	8,374	Total Liabilities and Equity	8,374

Šaltinis: Fincash (2023 m.).

Daugiau informacijos: Apskaitos dalykai. (2021 m. kovo 30 d.); Wise. (n.d.).

b. **Pajamų ataskaita:** Pelno (nuostolių) ataskaita: Pelno (nuostolių) ataskaita parodo įmonės finansinę veiklą, atskleisdama, ar ji gavo pelno, ar patyrė nuostolių, apskaičiuojant įmonės pajamas ir išlaidas. Joje daugiausia dėmesio skiriama įmonės pajamoms, išlaidoms, pelnui, prieaugiui ir nuostoliams per tam tikrą laikotarpį.

- Pajamos (arba bendrosios pajamos): Tai pinigų suma, kurią įmonė gauna iš pardavimų, neatėmus išlaidų.
- Išlaidos: Išlaidos: išlaidos, kurias įmonė patiria vykdydamos savo veiklą. Pavyzdžiai: darbo užmokestis, išlaikymas, nuoma ir nusidėvėjimas.
- Pelnas (arba grynosios pajamos): Rezultatas, gaunamas iš visų pajamų atėmus veiklos sąnaudas. Pelningumo lygis parodo įmonės veiklos efektyvumą.
- Pelnas (ne tokia plati sąvoka kaip "pelnas"): Bet kokia ekonominė nauda, kuri nėra susijusi su įprastine įmonės veikla. Pavyzdys: Jei akcija rinkoje nuperkama už 100, o vėliau parduodama už 120. Pelnas yra 20.
- Pralaimėjimai: Nuostoliai: atsiranda tada, kai per ataskaitinį laikotarpį jūsų įmonės išlaidos viršija pajamas. Nuostoliai reiškia, kad išleidote daugiau nei gavote pajamų.

$$\text{Pajamos} - \text{išlaidos} = \text{pelnas}$$

Pelno (nuostolių) ataskaita. Kaip tai daroma?

Kai turėsite visą informaciją, galėsite apskaičiuoti grynąsias pajamas* = (pajamos + pelnas) - (išlaidos + nuostoliai).

* Grynosios pajamos, grynasis pelnas arba grynasis uždarbis: Tai suma, kurią fizinis asmuo ar įmonė gauna atskaičius sąnaudas, išmokas ir mokesčius.

Pelno (nuostolių) ataskaitos pavyzdys:

COMPANY B INCOME STATEMENT	
For Year Ended September 28, 2019 (in thousands)	
NET SALES	\$ 4,358,100
COST OF SALES	2,738,714
GROSS PROFIT	1,619,386
SELLING AND OPERATING EXPENSES	560,430
GENERAL AND ADMINISTRATIVE EXPENSES	293,729
TOTAL OPERATING EXPENSES	854,159
OPERATING INCOME	765,227
OTHER INCOME	969
GAIN (LOSS) ON FINANCIAL INSTRUMENTS	5,513
(LOSS) GAIN ON FOREIGN CURRENCY	(12,649)
INTEREST EXPENSE	(18,177)
INCOME BEFORE TAXES	740,874
INCOME TAX EXPENSE	257,642
NET INCOME	\$ 483,232

Harvard Business School Online

Šaltinis: Harvardo verslo mokykla (2020).

Daugiau informacijos: Wise. (n.d.).

c. Pinigų srautų ataskaitos (CFS): Tai rodiklis, parodantis, kiek pinigų įmonė per tam tikrą laikotarpį iš viso įnešė arba išleido. Tai pinigai, kurie per tam tikrą laikotarpį įplaukia į jūsų verslą ir išplaukia iš jo. Jis parodo, kaip gerai įmonė valdo savo grynujų pinigų būklę, t. y. kaip gerai įmonė generuoja grynuosius pinigus skoliniams įsipareigojimams apmokėti ir veiklos išlaidoms finansuoti. CFS parodo, kaip vyksta įmonės veikla, iš kur gaunami pinigai ir kaip jie išleidžiami. Be to, jis padeda kreditoriams nustatyti, kiek grynujų pinigų (likvidumo) turi metų pabaigoje. Pinigai gaunami iš 3 sričių:

- Pagrindinė veikla: pinigai, kuriuos įmonė gauna (arba sunaudoja) vykdydama pagrindinę veiklą per tam tikrą laikotarpį. Pagrindinė veikla apima pajamų gavimą, išlaidų apmokėjimą ir apyvartinio kapitalo finansavimą.

Formulė: Veiklos pajamos + nusidėvėjimas* - mokesčiai + apyvartinio kapitalo pokytis** = veiklos pinigų srautai.

* Nusidėvėjimas: Turto piniginė vertė laikui bėgant mažėja dėl naudojimo, nusidėvėjimo ar senėjimo. Pavyzdys: Jei įmonė įsigyja sunkvežimį, kurio kaina 100000, ir tikisi jį naudoti 5 metus, metinis nusidėvėjimas yra 20 000. Nusidėvėjimas - tai procesas, kurio metu išskaičiuojama visa verslui įsigyto brangaus daikto kaina. Tačiau, užuot tai padarę per vienerius mokestinius metus, dalį sumos nurašote per tam tikrą laiką. Nusidėvėdami turtą, galite planuoti, kiek pinigų nurašysite kiekvienais metais, todėl galite labiau kontroliuoti savo finansus. Negalite nurašyti turto, kuris laikui bėgant nepraranda savo vertės arba kurio šiuo metu nenaudojate pajamoms gauti. Tai yra žemė, kolekciniai daiktai, pavyzdžiui, meno kūriniai ir pan.

** Apyvartinio kapitalo pokytis: Įmonės likvidumo skirtumai.

- Investicinė veikla: Grynoji pinigų suma, gauta ir sumokėta per ataskaitinį laikotarpį už ilgalaikį turtą ir investicijas. Šią veiklą galima suprasti kaip pinigus, kuriuos įmonė naudoja investicijoms, arba pinigus, kuriuos ji uždirba iš investicijų. Investicinės veiklos pinigų srautai dažnai būna neigiami, nes juos daugiausia sudaro iniciatyvos įgyvendinimo, taip pat verslo plėtros ir modernizavimo išlaidos. Jį paprastai padengia pajamos, gautos iš pagrindinės įmonės veiklos (prekių ar paslaugų pardavimo).

- Finansinė veikla: Tai reiškia, kad įmonės steigėjai ar savininkai pritraukia arba gražina pritrauktus pinigus, kad galėtų augti ir investuoti į turtą, pvz., pirkti naują įrangą, atidaryti naujus biurus, samdyti daugiau darbuotojų ir pan. Šie sandoriai paprastai yra ilgalaikės augimo strategijos dalis, todėl turi įtakos ilgalaikiam įmonės turtui ir įsipareigojimams.

CFS pavyzdys:

Cash Flow Statement Company XYZ FY Ended 31 Dec 2017 All Figures in USD	
Cash Flow From Operations	
Net Earnings	2,000,000
Additions to Cash	
Depreciations	10,000
Decrease in Accounts Receivable	15,000
Increase in Accounts Payable	15,000
Increase in Taxes Payable	2,000
Subtractions From Cash	
Increase in Inventory	(30,000)
Net Cash From Operations	2,012,000
Cash Flow From Investing	
Equipment	(500,000)
Cash Flow From Financing	
Notes Payable	10,000
Cash Flow for FY Ended 31 Dec 2017	1,522,000

Investopedia

Šaltinis: Investopedia (2017 m.)
Daugiau informacijos: CFI komanda. (n.d.)

3. Finansų valdymas

3.1 Kas yra finansų valdymas?

Finansų valdymas - tai verslo funkcija, susijusi su pelningumu, išlaidomis, grynaisiais pinigais ir kreditais, kad "organizacija turėtų priemonių kuo geriau įgyvendinti savo tikslą" - Šaltinis: UpFina. Finansų didinimas. (n.d.).

"Finansų valdymas - tai veikla, susijusi su versle naudojamų lėšų planavimu, pritraukimu, kontrole ir administravimu." - Šaltinis: (2022 m.)

4 finansų valdymo elementai, užtikrinantys sėkmingą verslą:

a. Planavimas: procesas, kurio metu apskaičiuojamas organizacijai reikalingo kapitalo kiekis ir nustatomas jo paskirstymas.

Klausimas, kurį reikia užduoti: Ar skyrėte laiko tinkamai nustatyti savo verslo tikslus ir uždavinius? Ar žinote, kokie yra jūsų ilgalaikiai planai, *susiję su* jumis, jūsų prekės ženklų ir darbuotojais?

Finansinį planą sudaro:

- Reikiamo kapitalo dydžio nustatymas.
- Kapitalo organizavimo ir struktūros nustatymas.
- Organizacijos finansų politikos ir taisyklių formavimas.
- Finansinė kontrolė: Tai viena iš pagrindinių finansų valdymo sričių. Jos pagrindinis vaidmuo - įvertinti, ar organizacija pasiekia savo tikslus, ar ne.

- b. Kontrolė: Kontroliuoti: užtikrinti, kad kiekvienas organizacijos aspektas atitiktų nustatytą planą. Dabar žinote savo žingsnius, ar žinote, kad kiekviena verslo dalis dirba siekdama tikslų?
- c. Organizavimas ir vadovavimas: Nuspręskite, kokių išteklių reikia, kad planas būtų veiksmingai įgyvendintas. Ištekliai - tai ne tik materialinės vertybės ir priemonės. Jie apima ir darbuotojus, vaidmenis, biudžetą, finansavimą, technologijas ir programinę įrangą, užsakomąsias paslaugas ir kt. Nenorite pradėti diegti strategijos, jei net neturite visų parengtų išteklių. Tikslas - produktyviai panaudoti išteklius ir užtikrinti reguliarią priežiūrą.
- d. Sprendimų priėmimas: Sprendimų priėmimas: visos surinktos informacijos peržiūra ir galutinių sprendimų priėmimas, siekiant pagerinti ir maksimizuoti finansų valdymą organizacijoje.

Daugiau informacijos: Strutner. (2023).

4. Socialinis verslumas

4.1 Kas yra socialinio verslo įmonė?

Pasak Muhammado Junuso (banko "Grameen Bank" įkūrėjo), socialinio verslo įmonė yra verslas, "kurio tikslas - spręsti socialines, ekonomines ir aplinkosaugos problemas, su kuriomis susiduria žmonija: badas, benamystė, ligos, tarša, nežinojimas". - Šaltinis: Grameen Bank. (n.d.).

Motyvuoja noras prisidėti prie tam tikros sisteminės socialinės ar kultūrinės problemos mažinimo, kad būtų padarytas teigiamas poveikis. Svarbu žinoti, kad tai vis dar yra verslas, kuris ketina gauti pelno.

- **Kodėl mums turėtų rūpėti socialinio verslo įmonės?**

Nes 62 proc. vartotojų nori, kad įmonės pasisakytų už jiems rūpimus klausimus, o 66 proc. mano, kad skaidrumas yra viena patraukliausių prekės ženklo savybių, kaip teigia "Accenture" - Šaltinis: Sonsev (2019 m.)

- **Kuo skiriasi socialinės įmonės nuo įprastų pelno siekiančių įmonių?**

Skirtumas tas, kad įprastinis verslas orientuojasi į kuo didesnį pelningumą ir individualius vartotojus, o socialinio verslo įmonės - į socialinį poveikį, socialinę gerovę ir socialines grupes. Pelningumas yra priemonė šiam tikslui pasiekti, verslo gyvybingumo garantija.

Characteristics of social business as compared to conventional for-profit and not-for-profit organizations

	Conventional for-profit business	Conventional not-for-profit organization	Social business
Financial self-sufficiency	✓	✗	✓
Dividend payments	✓	✗	✗
Social benefits as primary objective	✗	✓	✓

Šaltinis: Hec Paris (2023 m.)

Keletas socialinio verslo įmonių pavyzdžių: Pavyzdžiui, kredito unija, tvari mada, kavinė, prekiaujanti sąžiningos prekybos pupelėmis ir (arba) samdanti darbuotojus iš rizikos grupių arba neįgaliuosius.

- **Kaip įsteigti socialinio verslo įmonę?**

Pirmiausia išsiaiškinkite problemą ir jos sprendimą. Įsitinkinkite, kad turite specialistų, galinčių daryti poveikį.

4.2 Socialinio verslo įmonių pavyzdžiai

1. **"Grameen Bank"**: Tai Bangladešo mikrofinansų organizacija ir plėtros bankas, teikiantis nedideles paskolas kaimo bendruomenių gyventojams, kurie nori pradėti savo verslą ir tapti finansiškai nepriklausomi. (Daugelis jų yra moterys). Dėl didesnio kapitalo srauto bendruomenėse auga vietos ekonomika. - Šaltinis: "Grameen Bank". (n.d.)
2. **TOMS**: batų gamintojas, kuris už kiekvieną parduotą batų porą aukoja po porą batų žmonėms, kuriems jų reikia. Po kurio laiko jie suprato, kad šis verslo modelis nebuvo pats geriausias socialiniam poveikiui kurti, todėl dabar dalį pelno jie skiria vietos gyventojų labui, bendradarbiauja su vietos bendruomenių organizacijomis ir teikia pinigines dotacijas. - Šaltinis: TOMS. (n.d.)
3. **Patagonija**: Aprangos prekės ženklas, kuriam būdinga verslo ir socialinė atsakomybė. Jis skiria 1 % metinių pardavimų aplinkos apsaugai ir atkūrimui. Taip pat aukoja vietos bendruomenių aplinkosaugos grupėms. = vietinis ir socialinis poveikis. - Šaltinis: Patagonia. (n.d.)

5. Socialinio poveikio investicijos (SIP)

5.1 Apibrėžimas

Socialinio poveikio investicijos - tai finansavimas organizacijoms, kurios tenkina socialinius poreikius, tikintis išmatuojamos socialinės ir finansinės grąžos, sujungiant pasiūlą su paklausa. Trys pagrindiniai principai:

SCALE-UP: Projekto Nr. 2022-1-ES01-KA220-VET-000087577

Šis projektas finansuojamas remiant Europos Komisijai. Šis leidinys atspindi tik autoriaus požiūrį, todėl Europos Komisija, jos institucijos ir Švietimo mainų paramos fondas negali būti laikomi atsakingi už šios medžiagos turinį ir bet kokią pateikiamos informacijos naudojimą.

1. Socialinio poveikio tikslingumas.
2. Poveikio matavimas.
3. Orientacija į pelną.

5.2 Socialinio poveikio investicijų iššūkiai

Dėl SPI gali kilti tam tikrų sunkumų:

1. sunkumai vertinant poveikį.
2. Poveikio išplovimo rizika: įmonės išnaudoja savo veiklą nesiekdamos realių įsipareigojimų ir teigiamo poveikio.
3. Finansinių priemonių sandorių išlaidos
4. SPI nėra atsakymas į visus socialinius iššūkius: Ne visi problemų sprendimo būdai yra perspektyvūs ir tinkami SPI investicijoms.

6. Investicijų grąža (ROI) ir socialinė investicijų grąža (SROI)

6.1 Kas yra investicijų grąža?

ROI reiškia "investicijų grąžą", bet kodėl mums tai turėtų rūpėti? Investicijų grąža yra matematinė formulė, naudojama investicijoms įvertinti. Apskaičiuavę investicijų grąžą sužinosite, ar priėmėte gerą, ar blogą sprendimą savo verslui, ar verta investuoti.

Apskaičiuoti investicijų grąžos procentinį rodiklį paprasta: (grynosios pajamos / investicinės išlaidos) x 100.

Pavyzdys: Tarkime, kad investuojate 100 EUR (rizika), o jūsų bendra pajamų vertė / nauda bus 130 EUR. Norėdami apskaičiuoti investicijų grąžą, turėsite atlikti šiuos veiksmus: [130 (bendra pajamų vertė) - 100 (bendros investavimo išlaidos)]/100 (bendros investavimo išlaidos) x 100.

- a) Pirmiausia apskaičiuokite grynąsias pajamas: $130 - 100 = 30$ € (grynosios pajamos)
 - b) Dabar grynąsias pajamas padalykite iš visų investicinių sąnaudų: $30/100 = 0.3$ € (pelnas už kiekvieną investuotą 1 €)
 - c) Norėdami apskaičiuoti investicijų grąžos procentinį indeksą, rezultatą padauginkite iš 100. $(30/100) \times 100 = 30$ % (grynųjų pajamų)
- (!) Jei investicijų grąža mažesnė nei 1, tai reiškia nuostolį.

Daugiau informacijos: Informacija: "Eye on Tech". (2021).

6.2 Kas yra SROI?

SROI reiškia socialinę investicijų grąžą. Kodėl tai svarbu? Todėl, kad gyvename besikeičiančiame, vis labiau į tikslus orientuotame ir klientų poreikius atitinkančiame pasaulyje. SROI atsižvelgia į socialinį, ekonominį ir aplinkosauginį poveikį, ji orientuota į vertę, o ne į pinigus. Siekiant sukurti socialinę vertę paskirstant kapitalą.

Yra 2 SROI tipai:

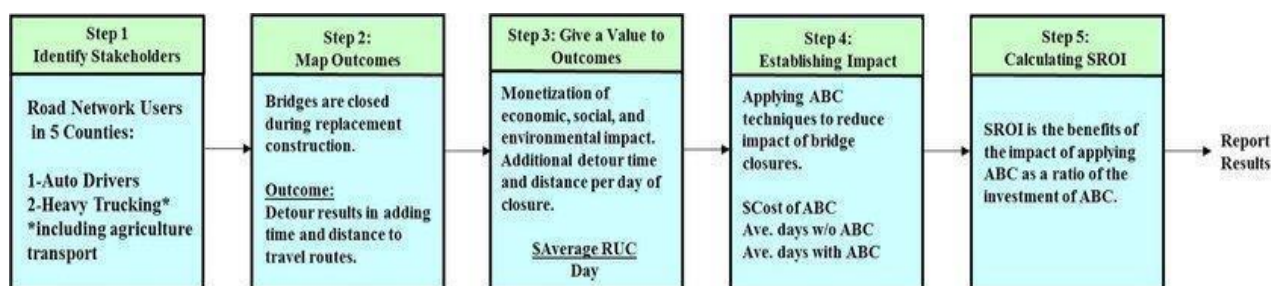
- a. Vertinamasis: pagrįstas faktiniais rezultatais.
- b. Prognozavimas: socialinio poveikio numatymas, jei veikla atitiks rezultatus. (naudinga planuojant)

SROI skaičiavimas yra griežtas procesas, nes turime suprasti, kaip išmatuoti poveikį. Kiek pokyčių "gauname atgal" ir kokią poveikio vertę sukūrėme mainais į tai, ką įdėjome į pokyčių įgyvendinimą. SROI grindžiamas septyniais principais: 1) įtraukti suinteresuotąsias šalis; 2) suprasti, kas keičiasi; 3) įvertinti svarbius dalykus; 4) įtraukti tik tai, kas yra reikšminga; 5) nepersistengti; 6) būti skaidriam; 7) patikrinti rezultatus.

6.2.1 Kaip apskaičiuoti investicijų socialinę naudą?

SROI analizę sudaro 6 etapai:

- 1) Suinteresuotųjų šalių nustatymas: projekto apimties nustatymas.
- 2) Rezultatų žemėlapis: visų galimų rezultatų žemėlapis. Rezultatai gali būti apčiuopiami ir neapčiuopiami, taip pat teigiami (nauda) ir neigiami (trūkumai) suinteresuotosioms šalims.
- 3) Rezultatų įrodymas ir jų vertės suteikimas:
 - A. Rezultatų rodiklių kūrimas
 - B. Duomenų rinkimas, siekiant nustatyti nustatytų rezultatų vertę (tai gali būti tiek kiekybiniai, tiek kokybiniai duomenys, pvz., ekspertų nuomonės ir suinteresuotųjų šalių atsiliepimai).
 - C. Rezultatų trukmės nustatymas
 - D. Rezultatų vertinimas. Tai reiškia, kad nustatytiems rezultatams priskiriama reali pinigine vertė (gali būti taikomi įvairūs metodai, pavyzdžiui, sąlyginis vertinimas, vertinimas, kai išvengiama išlaidų, ir rinkos vertinimas).
- 4) Poveikio nustatymas: įvertinimas, ar nustatyti rezultatai yra jūsų veiklos rezultatas.
- 5) SROI apskaičiavimas
- 6) Ataskaitų teikimas, naudojimas ir įterpimas

Šaltinis: Barutha, Zhang, Alipur, Miller, Gransberg (2017).

5 etapas: SROI apskaičiavimas

SROI apskaičiuojama 4 etapais ir neprivalomu 5th etapu:

- 1) Prognozavimas į ateitį: nustatytų rezultatų vertę reikia numatyti į ateitį.
- 2) Grynosios dabartinės vertės (NPV) apskaičiavimas: būtinas procesas, vadinamas "diskontavimu". Piniginės vertės (tiek naudos, tiek sąnaudų) koreguojamos taip, kad atspindėtų jų vadinamąją "dabartinę vertę" (nes būsima nauda vertinama mažiau nei tiesioginė nauda). Grynoji dabartinė vertė (NPV) apskaičiuojama iš bendros dabartinės vertės atimant visas investicijų sąnaudas: (bendra dabartinė vertė) - (bendros investicijų sąnaudos) = NPV
- 3) Santykio apskaičiavimas: grynoji SROI apskaičiuojama grynąją dabartinę vertę (naudą) dalijant iš grynojų investicijų sąnaudų. Gautas SROI santykis parodo, kiek socialinės vertės sukuriama vienam piniginių investicijų vienetui: (grynoji dabartinė vertė)/(grynosios investicijų sąnaudos) = grynoji SROI.
Tuomet SROI procentinį rodiklį apskaičiuoti labai paprasta: (grynoji dabartinė vertė)/(investicijų sąnaudos) x 100 = SROI.

Pavyzdys: Įsivaizduokite, kad investuojate pinigus į programą, skirtą vietos sveikatos rezultatams gerinti. Tarkime, kad įdėta apie 100 000 EUR (bendros investicijų sąnaudos), o išmatuotas sveikatos pagerėjimas (bendra socialinė vertė) - apie 400 000 EUR. Norėdami apskaičiuoti SROI indeksą, turėsite pakoreguoti bendrą socialinę vertę, atimdami "mirusį svorį" (pagerėjimą, kuris būtų įvykęs be investicijų) ir atributus (kitus išorinius veiksnius), tarkime, rezultatas bus 120 000 €.

Norėdami apskaičiuoti SROI, turite atlikti šiuos veiksmus: (bendra socialinė vertė) - 120 000 EUR (negyvasis svoris + atribucijos)]/100 000 EUR (bendros investicijų sąnaudos) x 100.

- a) Pirmiausia apskaičiuokite grynąją socialinę vertę: 400 000 - 120 000 = 280 000 € (grynoji socialinė vertė)
- b) Tada grynąją socialinę vertę padalykite iš visų investicijų sąnaudų: 280,000/100,000 = 2.8€ (pelnas už kiekvieną investuotą 1 €)
- c) Norėdami apskaičiuoti SROI procentinį indeksą, tiesiog padauginkite rezultatą iš 100. (2,8 x 100) = 280 % (grynosios socialinės vertės)

Daugiau informacijos: Sheth. (2018).

- 4) Jautrumo analizė: šiame etape įvertinama, kiek gali pasikeisti rezultatai, jei pakeisite kai kurias ankstesniuose etapuose padarytas prielaidas.
- 5) Atsipirkimo laikotarpis: šiame etape įvertinama, per kiek laiko investicija atsipirks. atsipirkimo laikotarpis (mėnesiai) = (investicija)/(metinis poveikis/12).

Daugiau informacijos: Daugiau informacijos: Syarifudin. (2018).

Apskritai SROI skaičiavimas apima:

- Rinkti informaciją apie pokyčius, kuriuos patyrė paskolų gavėjai ("rezultatai"), kurie gali būti teigiami arba neigiami. Duomenims rinkti naudojome apklausą.
- piniginės vertės priskyrimas šiems pokyčiams, siekiant įvertinti poveikį piniginiu požiūriu ("socialinė grąža" arba "naudos vertė" santykio skaitiklyje). Šiame etape naudojome konservatyvius įverčius.

- Socialinės gražos palyginimas su veiklai naudojamomis pinigėmis sąnaudomis ("Investicijos" santykio vardiklyje), pakoregavus dėl priskyrimo, sumažėjimo, mirusio svorio ir perkėlimo.

6.2.2 Koks yra SROI naudingumas?

- ✓ Poveikio matavimas: SROI suteikia galimybę sistemingai matuoti projekto socialinį poveikį, o investuotojai ir organizacijos gali įvertinti jo veiksmingumą.
- ✓ Informuotas sprendimų priėmimas: kiekybiškai įvertinus socialinę vertę, SROI palengvina skirtingų projektų ir investicijų galimybių palyginimą.
- ✓ Skaidrumas ir atskaitomybė: SROI skatina atskaitomybę ir skaidrumą socialiniame sektoriuje, nes pateikia skaidrų ir įrodymais pagrįstą socialinio poveikio vertinimą.

6.2.3 Kokie yra SROI apribojimai?

- Vertinimo subjektyvumas: socialinių rezultatų vertinimas gali būti subjektyvus ir šališkas, o tai gali turėti įtakos SROI rezultatų tikslumui ir patikimumui.
- Sudėtingumas ir sąnaudos: SROI įgyvendinimas gali būti sudėtingas ir brangus, ypač duomenų rinkimo ir analizės požiūriu, o tai gali apriboti jo taikymą mažesnės apimties projektuose.
- Piniginio įvertinimo apribojimai: ne visą socialinį poveikį galima lengvai įvertinti pinigais, dėl to nepakankamai įvertinama bendra projekto sukuriama vertė.

Apskritai, nepaisant SROI subjektyvumo, sudėtingumo, sąnaudų ir piniginio įvertinimo apribojimų, finansinės veiklos socialinio poveikio vertinimas yra labai svarbus šiandien rinkoje veikiančioms įmonėms. Kaip jau minėta, gyvename besikeičiančiame, vis labiau į tikslus orientuotame ir klientais besirūpinančiame pasaulyje, kuriam rūpi kurti socialinę ir aplinkosauginę vertę mūsų

ekonomika. Socialinė investicijų graža (SROI) yra būtina sistema, leidžianti išmatuoti ir įvertinti šią daug platesnę vertės sąvoką, įtraukiant socialines, aplinkosaugines ir ekonomines sąnaudas ir naudą, padedančią mažinti nelygybę ir aplinkos būklės blogėjimą.

7. Startuolio finansavimas Europoje

Mažosios ir vidutinės įmonės (MVĮ) gali pasinaudoti įvairiomis Europos finansavimo mažosioms įmonėms galimybėmis. MVĮ sudaro 99 proc. visų ES įmonių, todėl šis regionas padeda gauti finansavimą. Toliau paaiškinsime kai kurias aktyvias programas, skirtas gauti finansavimą, finansavimo tipus ir svarbius veiksnius, į kuriuos reikia atsižvelgti norint gauti finansavimą.

7.1 Skirtingos ES finansavimo formos

- Dotacijos: Dotacija - tai dovana asmeniui ar įmonei, kurios nereikia grąžinti. Žmonės kreipiasi dėl dotacijų, pateikdami projektų idėjas pagal "kvietimą teikti paraiškas": tai lėšos, kurias skiria asmuo ar organizacija, dažnai viešoji įstaiga, labdaros fondas, specializuota dotacijas teikianti institucija, o kai kuriais atvejais - įmonė, vykdanči įmonių socialinės atsakomybės misiją. Šaltinis: Europos Komisija. (n.d.).
- Subsidijos: Tai yra pinigų pervedimas, kurį atlieka vyriausybės (nacionalinės arba regioninės valdžios institucijos). Tai būdas skatinti ekonomiką. - Šaltinis: Europos Komisija. (n.d.).
- Paskolos, garantijos ir nuosavas kapitalas: Susitarimas, kuriuo garantuojama, kad įmonės grąžins pinigus ir grąžins skolą. Finansinės paramos forma, skirta ES politikai ir programoms remti (paskolos ES valstybėms narėms ir ES nepriklausančioms šalims).
- Prizai: Suteikiami kaip apdovanojimas už konkursą. Pavyzdys: "Horizon Europe" konkursų nugalėtojams. - Šaltinis: Europos Komisija. (n.d.).

7.2 Aktyvios programos:

- COSME programa. Pagal šią programą teikiamos paskolų garantijos iki 150 000 eurų, taip pat nuosavas kapitalas įmonės augimo ir plėtros etapu. - Šaltinis: Europos Komisija. (n.d.).
- InnovFin programa (Horizontas 2020). Pagal šią programą inovatyvioms įmonėms teikiamos paskolos ir garantijos, finansuojami mokslinių tyrimų ir technologinės plėtros (MTTP) projektai ir nuosavas kapitalas ankstyvuju ir pradiniu etapu. Pagrindinė priemonė yra EIC akceleratorius*, kuris inovatyvioms MVĮ siūlo finansavimą ir konsultacijas. - Šaltinis: Europos inovacijų taryba. (n.d.).
- Kūrybiška Europa. Finansai kultūros ir kūrybos sektoriuje. - Šaltinis: Europos Komisija. (n.d.).
- Užimtumo ir socialinių inovacijų programa (EaSI). Iki 25 000 EUR mikrokreditų labai mažoms įmonėms arba pažeidžiamiems asmenims, norintiems pradėti mikroįmonę. Taip pat gali investuoti iki 500 000 EUR į socialines įmones. - Šaltinis: Europos Komisija. (n.d.).
- Europos struktūriniai ir investicijų fondai (ESI fondai). Daugiametės programos, kurias bendrai finansuoja ES, teikiant paskolas, garantijas, nuosavą kapitalą ir dotacijas verslui. - Šaltinis: Europos Komisija (n.d.).
- Europos investicijų banko ir Europos investicijų fondo rizikos kapitalas, verslo paskolos, mikrofinansavimas ir garantijos. - Šaltinis: Europos investicijų bankas. (n.d.); Europos investicijų fondas. (n.d.).

7.3 Dviejų rūšių finansavimas ES

1. Tiesioginis finansavimas. Kapitalo paskirstymą valdo Europos institucijos. Finansavimas teikiamas skiriant dotacijas. Dotacijos skiriamos konkrečioms projektams, susijusiems su ES politikos sritimis, paprastai paskelbus viešą kvietimą teikti paraiškas. Dotacijos galite prašyti, jei vadovaujate įmonei ar susijusiai organizacijai, vykdančiai ES interesus atitinkančius projektus, arba jei prisidedate prie ES programos ar politikos įgyvendinimo.
2. Netiesioginis finansavimas. Jį valdo nacionalinės ir regioninės valdžios institucijos ir jis sudaro beveik 80 % ES biudžeto. Daugiausia tai daroma per 5 didelius fondus, kurie priklauso Europos struktūriniams ir investicijų fondams:

SCALE-UP: Projekto Nr. 2022-1-ES01-KA220-VET-000087577

Šis projektas finansuojamas remiant Europos Komisijai. Šis leidinys atspindi tik autoriaus požiūrį, todėl Europos Komisija, jos institucijos ir Švietimo mainų paramos fondas negali būti laikomi atsakingi už šios medžiagos turinį ir bet kokią pateikiamą informaciją naudojimą.

- Europos regioninės plėtros fondas
- Europos socialinis fondas
- Sanglaudos fondas
- Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai
- Europos jūrų reikalų ir žuvininkystės fondas

7.4 Įvairūs finansavimo gavimo būdai:

Yra daugybė būdų gauti finansavimą, todėl kiekviena įmonė turi žinoti visas galimybes, kurias ji gali turėti:

1. Tradiciniai finansai. "Tradicinis" finansavimas paprastai reiškia paskolą arba kredito liniją, užtikrintą per finansų įstaigą įprastomis sąlygomis, paprastai remiantis "keturiais C": pobūdžiu, užstatu, kapitalu ir pajėgumais. Tokio finansavimo užtikrinimo procesas yra standartizuotas, o skolintojai, vertindami jūsų kvalifikaciją, atsižvelgia į jūsų kredito istoriją, verslo planą ir turtą. Jei turite finansinių duomenų, leidžiančių užsitikrinti tradicines lėšas, paprastai tai yra geriausias pasirinkimas mažoms įmonėms.
 - a) Asmeninės arba šeimos santaupos.
 - b) Verslo pelnas ir turtas.
 - c) Verslo paskolos: Tinkamas finansavimo variantas įmonėms, kurios jau yra įsisteigusios.
 - d) Smulkią verslo kredito kortelės: Daugiau lankstumo nei rizikos kapitalas. Jūs neatsisakote vertingo savo įmonės nuosavo kapitalo.
2. Hibridinis finansavimas. Jam būdingos kai kurios skolos ir kai kurios nuosavo kapitalo savybės. Paprastai tariant, tai finansinis užstatas, turintis ir skolos, ir nuosavo kapitalo savybių.
3. Angelių finansavimas. Tai investavimo modelis, pagal kurį "verslo angelai" - iš esmės didelės vertės asmenys - teikia finansinę paramą mažoms įmonėms mainais į įmonės kapitalą. Angelių finansavimas gali būti vienkartinė investicija arba nuolatinė parama.
4. Sutelktinis finansavimas. Nedidelių sumų, gautų iš daugybės asmenų, panaudojimas naujai verslo įmonei finansuoti.
5. Rizikos kapitalas. Paprastai skirtas įmonėms, kurių pinigų srautas nenusipėjamas ir kurių prekės ženklas dar nėra labai ryškus. Kitaip tariant, juo dažniausiai naudojasi visiškai naujos įmonės, kurios dar tik ieško galimybių.
6. Socialinio poveikio obligacijos. Socialinio poveikio investicijos, skirtos socialiniams ir aplinkosaugos iššūkiams spręsti.
7. Mikrofinansai. Finansinė priemonė, skirta žmonėms, patiriantiems bet kokią finansinę atskirtį.

Nuorodos

- Apskaitos dalykai. (2021 m. kovo 30 d.). Balansas pradedantiesiems (visas pavyzdys). YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=CMv1zIZhb4Q>.
- Barutha P., Zhang N., Alipour A., Miller C. ir Gransberg D. (2017), Socialinė investicijų grąža kaip metrika, leidžianti teikti pirmenybę pagreitinai tiltų statybai kaimo regionuose. Transportation Research Board Annual Meeting, Paper 17-05002. https://www.researchgate.net/publication/330293054_SOCIAL_RETURN_ON_INVESTMENT_AS_A_METRIC_TO_PRIORITIZE_USE_OF_ACCELERATED_BRIDGE_CONSTRUCTION_IN_RURAL_REGIONS
- CFI komanda. (n.d.). Pinigų srautų ataskaitos šablonas. <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/financial-modeling/cash-flow-statement-template/>
- Chen J. (2023 m. vasario 20 d.). Kas yra kreditorius ir kas atsitinka, jei su kreditoriais neatsiskaitoma? Investopedia. <https://www.investopedia.com/terms/c/creditor.asp>.
- Europos Komisija (n.d.). CulturEU finansavimo vadovas. <https://culture.ec.europa.eu/funding/cultureu-funding-guide>
- Europos Komisija. (n.d.). 2014-2020 m. Europos struktūriniai ir investiciniai fondai. https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/funding-management-mode/2014-2020-european-structural-and-investment-funds_en.
- Europos Komisija. (n.d.). Prieš kreipiantis: ES finansavimas pradedantiesiems. https://commission.europa.eu/funding-tenders/how-apply/you-apply-eu-funding-beginners_en.
- Europos Komisija. (n.d.). COSME - Europos mažųjų ir vidutinių įmonių programa. https://single-market-economy.ec.europa.eu/smes/cosme_en?prefLang=es
- Europos Komisija. (n.d.). ES finansavimo programos. https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes_en.
- Europos Komisija. (n.d.). Horizon Europe. https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe_en
- Europos Komisija. (n.d.). EaSI mikrofinansų ir socialinio verslumo kryptis. <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1084&langId=en>.
- Europos inovacijų taryba. (n.d.). EIC akceleratorius. https://eic.ec.europa.eu/eic-funding-opportunities/eic-accelerator_en
- Europos investicijų bankas. (n.d.). Legacy Mandates (Paveldėti įgaliojimai). <https://www.eib.org/en/products/mandates-partnerships/legacy/index.htm>
- Europos investicijų fondas. (n.d.). <https://www.eif.org/index>.
- "Eye on Tech". (2021 m. lapkričio 2 d.). Kas yra ROI (investicijų grąža). YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=FpNVy_nPTbY.
- Per fondą. (n.d.). The Ultimate Small Business Finance Guide (Galutinis smulkiojo verslo finansavimo vadovas). Svarbūs smulkiojo verslo finansavimo pagrindai ir klausimai - vadovas. <https://www.fundthrough.com/small-business-finance-guide/>
- Georgiades, A. (2024) Beyond The Ledger: Tradiciniai finansai DeFi amžiuje. FORBES. <https://www.forbes.com/sites/forbesfinancecouncil/2024/02/12/beyond-the-ledger-traditional-finance-in-the-age-of-defi/>

- Gossett R. (2012 m. gruodžio 17 d.). Verslo plano elementai. Small Biz Club. <https://smallbizclub.com/startup/creating-a-plan/elements-of-a-business-plan/>
- "Grameen Bank". (n.d.). <https://www.grameenbank.org.bd/>
- Hayes A. (2023 m. rugsėjo 28 d.). Kaip suprasti likvidumą ir kaip jį vertinti. Investopedia. <https://www.investopedia.com/terms/l/liquidity.asp>
- Hec Paris. (n.d.). Kas yra socialinis verslas? Executive Factsheet. <https://www.hec.edu/en/faculty-research/centers/sustainability-organizations-institute/think/so-institute-executive-factsheets/what-social-business>
- EBPO. (2023). 29. Suvienyti jėgas siekiant lyčių lygybės Kas mus stabdo? <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/aa4719c3-en/index.html?itemId=/content/component/aa4719c3-en>
- Patagonija. (n.d.). <https://eu.patagonia.com/es/en/home/>
- Sajjan A. (2022 m. lapkričio 23 d.). Introduction to Financial Management - A Complete Guide (Finansų valdymo įvadas - išsamus vadovas). Great Learning. <https://www.mygreatlearning.com/blog/financial-management-introduction-guide/>
- Sheth U. (2018, gegužės 29 d.) Kaip apskaičiuoti socialinę investicijų grąžą. Sopact. <https://www.sopact.com/perspectives/social-return-on-investment-calculation>
- Sonsev V. (2019, lapkričio 27 d.). Patagonia's Focus on its Brand Purpose Is Great For Business. Forbes. <https://www.forbes.com/sites/veronikasonsev/2019/11/27/patagonias-focus-on-its-brand-purpose-is-great-for-business/>
- Strutner S. (2023 m. rugsėjo 5 d.). Kas yra finansų valdymas. Oracle NetSuite. <https://www.netsuite.com/portal/resource/articles/financial-management/financial-management.shtml>
- Syarifudin A. (2018, birželio 8 d.). Įvertinkite savo poveikį naudodami socialinės investicijų grąžos metodą. YouTube. <https://www.youtube.com/watch?v=l3CWpt49maw>
- SROI tinklas. (2009; 2012). Socialinės investicijų grąžos vadovas. <https://static1.squarespace.com/static/60dc51e3c58aef413ae5c975/t/60f7fa286b9c6a47815bc3b2/1626864196998/The-SROI-Guide-2012.pdf>
- TOMS. (n.d.). <https://www.toms.com/>
- "UpFina". Finansų didinimas. (n.d.). Finansų valdymas. <https://upscalingfinance.weebly.com/business-finance-and-financial-management.html>
- Išmintinga. (n.d.). Nemokamas balanso šablonas. <https://wise.com/us/balance-sheet/#download-template>
- Išmintinga. (n.d.). Pelnų (nuostolių) ataskaitos šablonas. <https://wise.com/us/income-statement/>
- Jūsų Europa. (2022). Finansavimo gavimas. https://europa.eu/youreurope/business/finance-funding/getting-funding/index_en.htm